

Vrienden In Flanders Fields Museum
Remembrance

9 oktober 2021

Rijselstraat 84-86, Ieper

Familie Ameloot

Emile Ameloot en Alexia Vandenberghe

Philomène Phillipaert

Maria en André Ameloot

Emile Ameloot werd geboren op 18 augustus 1875 in Ieper. Ook zijn vrouw Alexia Vandenberghe werd geboren in Ieper op 22 oktober 1876. Het koppel trouwde in 1896. Voor 1914 woonden ze op verschillende adressen in de St-Pieterswijk (Neerstraat, Tegelstraat, St-Christoffelstraat). Emile was aanvankelijk dagloner en werd later huisknecht bij de familie Baus. Alexia was eerst huishoudster en na de geboorte van hun tweede zoon verdiende ze de kost als kantwerkster. Het koppel kreeg 8 kinderen: Julius (+1897), Maurice (+1898), Madeleine (+1901), Maria (+1902), Ivonne (+1905), Jules Henri (+1906), Germaine (+1908) en in 1914 vervoegde Andreas het kroostrijke gezin.

Hun oudste zoon Julius stierf ruim voor de Eerste Wereldoorlog losbarstte. Wellicht werd Jules Henri vernoemd naar zijn overleden broer. In de maanden oktober en november 1914 strandde de oorlog in de wijde omgeving rond Ieper. Terwijl Duitse soldaten zwaar slag leverden tegen Franse en Britse troepen, namen heel wat vluchtelingen maar ook Ieperlingen hun toevlucht in kelders van huizen, brouwerijen of kazematten in de stad. De intensiteit van de beschietingen nam in de loop van november toe. Emile en Alexia besloten om met hun 7 kinderen en de moeder van Alexia, de 74-jarige Philomène Phillipaert te schuilen in de ruime kelders van de familie Baus. Emile was er immers huisknecht. Op 12 november 1914 sloeg het noodloot omstreeks 6 uur toe. Camiel Delaere priester van de nabijgelegen St-Pieterskerk, moest z'n ochtendwasje meteen staken en snelde naar de plaats van het onheil. In zijn dagboek noteerde hij het volgende:

"'s Morgens, kort na 6 uur, was ik me aan het wassen toen er opeens een geweldige knal klonk in de kelder: een instorting, een sinister krakend geluid, dikke rook die de adem benam, kreten van angst en pijn. Mijn deur was ingeslagen, een lawine van plaaster op mijn hoofd: dit alles in een seconde; ik haastte me om te helpen. Een arme ziekelijke was gewond en de hele familie Ameloot was bedolven onder het puin; een paar goede mannen waren te hulp geschoten. We zetten onze hulpactie verder: twee jongetjes lagen in het ene bed, twee kleine meisjes in het andere. De kinderen hadden hun hoofd kunnen bevrijden, maar niet de rest van het lichaam; hun gezichten en haren waren vuil en bloed droop ervan af. Ze schreeuwden meelijwekkend. We verwijderden de bakstenen en houtsplinters en brengen ze naar een nabijgelegen huis waar ze de nodige verzorging krijgen. De grootmoeder werd gedood en de vader en moeder werden zittend tegen de muur verpletterd. De schedel van de vader was helemaal platgedrukt en verpulverd. In haar armen hield de

dode moeder haar baby André, ook dood. Op basis van de plaats van de bedden ging mijn zoektocht verder. Ik haalde puin weg vanop het kleine lichaam van Germaine. Het bedekte haar volledige lichaam, maar ik haalde haar eruit; ik dacht dat ze gestikt was; ze was alleen bewusteloos en niet eens gewond. Haar zus Marie-Louise werd pas de volgende dag na enkele uren werk gevonden. Ze was gestorven door verstikking. Onder de nog steeds neervallende granaten brachten wij onze gewonden naar het Sint-Jans Godshuis...".

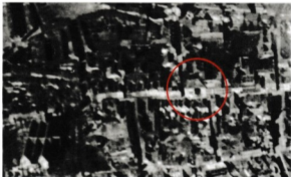
Voor zowel grootmoe Philomène als Alexia, Emile, Maria (Marie-Louise) als kleine André kon geen hulp meer baten. Hun oudere kinderen lagen nog in bed en werden duidelijk in hun slaap verrast. Als bij wonder overleefden Maurice, Jules-Henri, Yvonne, Madeleine en Germaine. Maar ze moesten als wezen verder. Oom Arthur Morel en tante Marie Vandenberghé (zus van Alexia) namen in april 1915 al het voogdijschap van Madeleine, Jules-Henri en Germaine op zich. Jules-Henri belandde in juli 1917 in een schoolkolonie die bestuurd werd door de zusters Lamotten uit Ieper. Maurice, Yvonne en Madeleine vestigden zich na de oorlog in Rijsel. Jules-Henri zou zijn leven in Ieper verder uitbouwen en stierf in 1981.

De slachtoffers van het gezin Ameloot behoorden tot de ruim 700 Ieperse burgerslachtoffers die tot op heden door de Namenlijst werden geïdentificeerd. Meer dan honderd jaar na hun dood werden zij nergens bij naam genoemd in een herdenkingslandschap dat hoofdzakelijk militair gekleurd is. Daar kwam vanaf het najaar van 2021 verandering in met het herdenkingsproject 'De Verloren Sleutel'. Op vraag van de Stad Ieper en IFFM bedacht de Amsterdamse kunstenaar Jeroen Bisscheroux een bronzen sleutel die de naam, overlijdensdatum en leeftijd van elk slachtoffer draagt. De sleutels komen op de straat te liggen, op plekken die herinneren aan de gebeurtenis van het overlijden van het genoemde slachtoffer. Als voorbijganger hoef je ze niet op te merken; maar als dat gebeurt, dan geeft de stad in een oogopslag haar oorlogsverleden bloot. De herdenkingsleutels voor het gezin Ameloot behoren tot de eerste 25 sleutels die op 9 oktober 2021 onthuld werden.

De realisatie van dit langlopend project is gebaseerd op publieke financiering. Iedereen die zich verbonden weet of die wil bijdragen aan de herdenking van burgerslachtoffers van de Eerste Wereldoorlog kan peter of meter van een sleutel worden. Familie, nabestaanden, huidige bewoners, geïnteresseerde bezoekers, organisaties of verenigingen - kortom: iedereen. Elk jaar zullen enkele tientallen nieuwe sleutels aan het herdenkingslandschap worden toegevoegd.

De herdenkingsleutels voor de familie Ameloot.

Huis Baus von Kanne in de Rijsselstraat.

De Rijzelstraat na de granaotinslag van 12 november 1914.

De herdenkingsleutel voor Maria Ameloot.

Huwelijksfoto van Jules-Henri Ameloot.

Van de gezinsleden die omkwamen tijdens de granaatinslag, zijn er helaas geen foto's. Op deze familiefoto staan de zussen Ivonne (links) en Madeleine (rechts) in het portaal. De anderen op de foto zijn een nieuwe generatie Ameloot, kinderen van Jules-Henri. Per koppel van links naar rechts: Richard Brueneel & Godelieve Ameloot (de jongste dochter en nog in leven), Réne Ameloot (de jongste zoon) & Lilliane Lefever, Georges Ameloot (de oudste zoon) & Godelieve Debey, Henri Seghers & Rachel Ameloot (de oudste dochter).